

Nr 100.

Ankom till riksdagens kansli den 5 juni 1916 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående krigstidshjälp under år 1916 åt befattningshavare i statens tjänst i vad propositionen rör under jordbruksdepartementet lydande ärenden jämte i ämnet väckta motioner.

I den till riksdagen den 14 januari 1916 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under särskild huvudtitel med rubrik »XV Krigstidshjälp» föreslagit riksdagen att i avbidan på den framställning i ämnet, som kunde vara förelagd riksdagen, till krigstidshjälp för år 1916 åt vissa ordinarie och extra befattningshavare inom statsförvaltningen å riksstaten för år 1917 beräkna ett belopp av 3,500,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 17 april 1916 avlåten proposition, nr 212, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

a) för beredande under år 1916 av krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst i enlighet med nedan angivna grunder

<i>dels å extra stat</i> för år 1917 anvisa såsom <i>förslagsanslag</i>			
under andra	huvudtiteln	kronor	41,000
» tredje	»	»	1,000
» fjärde	»	»	272,000
» femte	»	»	413,000
» sjätte	»	»	9,000
» sjunde	»	»	139,000
» åttonde	»	»	20,000
» nionde	»	»	5,000;

dels i postverkets stat för driftkostnader år 1917 upptaga följande post:

Krigstidshjälp, *förslagsvis* kronor 240,000

och i anledning härav bestämma postverkets anslag till driftkostnader för år 1917, förslagsvis, till ett med 240,000 kronor förhöjt belopp; *dels* i staten för telegrafverkets driftkostnader under år 1917 upptaga följande post:

Krigstidshjälp, *förslagsvis*..... kronor 160,000
och i anledning härav bestämma telegrafverkets anslag för driftkostnader år 1917, förslagsvis, till ett med 160,000 kronor förhöjt belopp; *dels* beräkna driftkostnaderna under år 1917 för statens järnvägar till ett med 2,500,000 kronor förhöjt belopp;
dels såsom tillägg till de av riksdagen bestämda driftkostnaderna under år 1917 för statens domäner *förslagsvis* uppföra ett belopp av kronor 153,000;

dels ock medgiva, att i fråga om befattningshavare vid institution, för vilken anslag här ovan icke beräknats, krigstidshjälp må utgå av de medel, av vilka institutionens omkostnader i övrigt bestridas;

b) medgiva, att erforderligt belopp må för ändamålet av Kungl. Maj:t under år 1916 förskjutas av tillgängliga medel; samt

c) godkänna följande allmänna grunder för krigstidshjälp utgående: Krigstidshjälp utgår, med här nedan angivna undantag, till de befattningshavare i statens tjänst, som den 1 januari 1916 innehade *ordinarie* anställning och på grund av försörjningsplikt underhöllo barn under 15 års ålder; samt

till de i statens tjänst anställda *icke ordinarie* befattningshavare, som den 1 januari 1916 ej mindre på grund av försörjningsplikt underhöllo barn under 15 års ålder, än även innehade och omedelbart dessförinnan under minst ett år vid en och samma statsinstitution innehaft stadigvarande anställning med en daglig arbetstid, i medeltal icke understigande vad som för den *ordinarie* personalen vid samma eller jämförlig institution är såsom minimum i allmänhet stadgat.

Från åtnjutande av krigstidshjälp undantagas följande befattningshavare, nämligen

1:o) de, vilka jämlikt den taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt, som under år 1916 äger rum, hava att erlägga dylik skatt för högre belopp än 2,000 kronor, hustrus taxering däri inbegripen;

2:o) personalen vid statens anstalter för sinnessjuka;

3:o) arbetarpersonalen vid statens järnvägsbyggnader, dubbelspårsanläggningar och därmed jämförliga företag;

4:o) arbetarpersonalen vid de till statens vattenfallsverk hörande anläggningsarbetena; samt

5:o) gift kvinnlig befattningshavare, vars man lever.

Beloppet av den krigstidshjälp, som skall till befattningshavare utgå, bestämmes, på sätt nedanstående tabell utvisar, i förhållande dels till taxeringen enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, dels ock till antalet av de barn under 15 år, vilka befattningshavaren, på grund av försörjningsplikt, den 1 januari 1916 underhöll:

Det beräknade belopp, för vilket befattningshavaren under år 1916 har att erlägga skatt enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt	Krigstidshjälp åt befattningshavare med				
	1 barn	2 barn	3 barn	4 barn	5 eller flera barn
	K r o n o r				
Högst 1,000 kronor	80	160	240	320	400
från 1,000 t. o. m. 1,200 kronor...	70	140	210	280	350
» 1,200 » » » 1,400 » ...	60	120	180	240	300
» 1,400 » » » 1,600 » ...	50	100	150	200	250
» 1,600 » » » 1,800 » ...	40	80	120	160	200
» 1,800 » » » 2,000 » ...	30	60	90	120	150

Då enligt förestående bestämmelser till krigstidshjälp berättigad icke ordinarie befattningshavare under tiden efter ingången av augusti månad 1914 erhållit avlöningsförhöjning, som är att anse icke såsom ett tillägg för avlöningens uppbringande till belopp, stående i skäligt förhållande till ordinarie befattningshavares avlöningsförmåner, utan såsom särskilt dyrtidstillägg, skall beloppet av sådan förhöjning, beräknat från det den börjat utgå intill utgången av år 1915, vid utbetalning av krigstidshjälp från denna avdragas.

Om befattningshavare, som icke innehar ordinarie anställning, under år 1915 åtnjutit, oavsett semester, tjänstledighet för styrkt sjukdom under högst tre månader eller tjänstledighet av annan orsak under högst en månad, skall han icke av sådan anledning förlora sin rätt till krigstidshjälp.

Med befattningshavare i statens tjänst likställas i avseende å rätt till krigstidshjälp befattningshavare vid flottans pensionskassa och folkskollärarnas pensionsinrättning.

Krigstidshjälpen utbetalas på därom gjord framställning i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Denna proposition har, såvitt densamma rörer under jordbruksdepartementet lydande ärenden, hänvisats till jordbruksutskottet för förberedande behandling.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till innehållet i berörda statsrådsprotokoll.

Motioner.

I sammanhang härmed har jordbruksutskottet till behandling förehåft dels en i första kammaren av herr *Ström* väckt motion nr 116, dels ock, såvitt desamma röra under jordbruksdepartementet lydande ärenden, följande inom andra kammaren väckta motioner, nämligen nr 282 av herr *Schotte*, nr 289 av herrar *Hage* och *Winberg*, nr 307 av herr *Lundblad*, nr 309 av herr *Welin* m. fl. samt nr 312 av herr *Bärg* m. fl.

I den av herr *Ström*, väckta motionen hemställes, att riksdagen måtte

a) för beredande under år 1916 av krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst i enlighet med nedan angivna grunder

dels å extra stat för år 1917 anvisa såsom *förslagsanslag* under nionde huvudtiteln 7,500 kronor,

dels såsom tillägg till de av riksdagen bestämda driftkostnaderna under år 1917 för statens domäner förslagsvis uppföra ett belopp av 230,000 kronor;

b) medgiva, att erforderligt belopp må för ändamålet av Kungl. Maj:t under år 1916 förskjutas av tillgängliga medel; samt

c) godkänna, i tillämpliga delar, de i en av motionären åberopad motion nr 114 i första kammaren angivna allmänna grunderna för krigstidshjälp utgående.

I de övriga motionerna yrkas,

i herr *Schottes* motion, att riksdagen måtte antaga nedan antydda ändringar i Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 212 samt för dessas genomförande anvisa eller eljest bereda erforderliga medel:

1:o) Krigstidshjälp för år 1916 utgår till varje befattningshavare med en viss procent av det sammanlagda belopp, han under år 1915 uppburit av statsmedel (inberäknat lönetillägg av alla slag) — exempelvis med åtminstone 5 procent av löneinkomsten för ogift och med åtminstone 10 procent för gift samt dessutom med minst 25 kronor för varje barn under 15 år, dock med viss begränsning, t. ex. högst 125 kronor.

2:o) Krigstidshjälp utgår jämväl för år 1915 efter samma grunder som för år 1916 och bör på en gång utbetalas snarast möjligt efter statsmakternas beslut i ämnet. Skulle full krigstidshjälp ej anses böra utgå för år 1915, torde halv krigstidshjälp för detta år utgå, eller krigstidshjälp för år 1916 förhöjas med motsvarande belopp.

3:o) Krigstidshjälp utgår icke till befattningshavare, som under år 1916 har att erlægga skatt enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt för en inkomst, som överstiger 3,000 kronor.

4:o) Med barn under 15 år likställes med avseende å krigstidshjälp utgående barn mellan 15 och 21 år, som i följd av andlig svaghet eller vanförhet eller lyte måste av befattningshavaren själv helt försörjas;

i herrar *Hages* och *Winbergs* motion, att riksdagen måtte

a) för beredande under år 1916 av krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst i enlighet med nedan angivna grunder

dels å extra stat för år 1917 anvisa såsom *förslagsanslag*

under andra huvudtiteln	kronor	61,000: —
» tredje »	»	1,500: —
» fjärde »	»	408,000: —
» femte »	»	620,000: —
» sjätte »	»	14,000: —
» sjunde »	»	208,000: —
» åttonde »	»	30,000: —
» nionde »	»	7,500: —

dels i postverkets stat för driftkostnader år 1917 upptaga följande post:

Krigstidshjälp, förslagsvis 360,000 kronor, och i anledning härav bestämma postverkets anslag till driftkostnader för år 1917, förslagsvis, till ett med 360,000 kronor förhöjt belopp;

dels i staten för telegrafverkets driftkostnader under år 1917 upptaga följande post:

Krigstidshjälp, förslagsvis 320,000 kronor, och i anledning härav bestämma telegrafverkets anslag för driftkostnader år 1917, förslagsvis, till ett med 320,000 kronor förhöjt belopp;

dels beräkna driftkostnaderna under år 1917 för statens järnvägar till ett med 3,750,000 kronor förhöjt belopp;

dels såsom tillägg till de av riksdagen bestämda driftkostnaderna under år 1917 för statens domäner förslagsvis uppföra ett belopp av kronor 230,000;

dels ock medgiva, att i fråga om befattningshavare vid institution, för vilken anslag här ovan icke beräknats, krigstidshjälp må utgå av de medel, av vilka institutionens omkostnader i övrigt bestridas;

b) medgiva, att erforderligt belopp må för ändamålet av Kungl. Maj:t under år 1916 förskjutas av tillgängliga medel; samt

c) godkänna följande allmänna grunder för krigstidshjälpens utgående: Krigstidshjälp utgår, med här nedan angivna undantag, till de befattningshavare i statens tjänst, som den 1 januari 1916 innehade ordinarie anställning; samt

till de i statens tjänst anställda icke ordinarie befattningshavare, som den 1 januari 1916 innehade och omedelbart dessförinnan under minst ett år vid en och samma statsinstitution innehaft stadigvarande anställning med en daglig arbetstid, i medeltal icke understigande vad

som för den ordinarie personalen vid samma eller jämförlig institution är såsom minimum i allmänhet stadgat.

Från åtnjutande av krigstidshjälp undantagas följande befattningshavare, nämligen

1) de, vilka jämlikt den taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt, som under år 1916 äger rum, hava att erlægga dylik skatt för högre belopp än 2,200 kronor inklusive hustrus taxering men exklusive kallortstilläggets belopp, där sådant tillägg utgår;

2) arbetarpersonalen vid statens järnvägsbyggnader, dubbelspårsanläggningar och därmed jämförliga företag;

3) arbetarpersonalen vid de till statens vattenfallsverk hörande anläggningsarbetena; samt

4) gift kvinnlig befattningshavare, vars man under år 1915 haft en inkomst av 500 kronor eller däröver.

Beloppet av den krigstidshjälp, som skall till befattningshavare utgå, bestämmes på sätt nedanstående tabell utvisar i förhållande till taxeringen enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt, varvid dock är att märka, att för år 1915 uppburet kallortstillägg avdrages från det uppskattade beloppet, där sådant tillägg utgår.

Krigstidshjälp åt befattningshavare.

Det beräknade belopp, för vilket befattningshavaren under år 1916 har att erlægga skatt enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt med avdrag av för år 1915 uppburet kallortstillägg, där sådant utgått.	För befattningshavaren: Kronor	För befattningshavarens hustru eller husföreståndarinna: Kronor	För varje barn, som befattningshavare på grund av försörjningsplikt underhöll den 1 januari 1916 och som då var under 15 år:
Högst 1,000 kronor.....	100	50	50
från 1,000 t. o. m. 1,200 ..	90	45	45
” 1,200 ” 1,400 ..	80	40	40
” 1,400 ” 1,600 ..	70	35	35
” 1,600 ” 1,800 ..	60	30	30
” 1,800 ” 2,000 ..	45	25	25
” 2,000 ” 2,200 ..	30	20	20

Om befattningshavare, som icke innehar ordinarie anställning, under år 1915 åtnjutit, oavsett semester, tjänstledighet för styrkt sjukdom under högst tre månader, eller tjänstledighet av annan orsak under högst en månad, skall han icke av sådan anledning förlora sin rätt till

krigstidshjälp. Befattningshavare må ej heller på grund av ledighet för allmänt uppdrag förlora rätten till krigstidshjälp.

Med befattningshavare i statens tjänst likställes i avseende å rätt till krigstidshjälp befattningshavare vid flottans pensionskassa och folkskollärarnas pensionsinrättning.

Krigstidshjälp utbetalas på därom gjord framställning i den ordning, som av Kungl. Maj:t bestämmes;

i herr *Lundblads* motion, att riksdagen för beredande under år 1916 av krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst måtte å extra stat för år 1917 förslagsvis anvisa 3,953,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande att fördelas enligt här ovan angivna grunder med rätt för Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter rörande anslaget fördelning, som Kungl. Maj:t kan finna skäligen;

i herr *Welins* m. fl. motion, att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 212 må besluta, att krigstidshjälp må utgå dels för hustru efter samma grunder som för ett barn, och dels för alla barn under 15 år, samt dels för barn, som äro 15 år och därutöver, men som genom sjukdom äro oförmögna att bidra till sin försörjning;

samt i herr *Bärgs* m. fl. motion, att riksdagen måtte besluta, dels att den krigstidshjälp, som på grund av Kungl. Maj:ts proposition nr 212 må varda beslutad för icke ordinarie befattningshavare, jämväl må utgå till s. k. *tillfälligt* sjuka, oavsett sjuktiden,

dels ock att s. k. *ständigt* sjuka — förutom det tillägg, som enligt av riksdagen i övrigt beslutad gradationsskala må tillkomma dem i likhet med andra på grund av försörjningsplikt för barn (eventuellt ock för hustru) — måtte tillerkännas följande belopp, i förhållande till av staten åtnjuten avlöning under år 1915:

Avlöning av staten under år 1915.	Krigstidshjälp.
Högst 400 kronor	120 kronor
Från 400 kronor till och med 500 kronor	100 »
» 500 » » » » 600 »	80 »
» 600 » » » » 700 »	60 »
» 700 » » » » 800 »	50 »

Beträffande de skäl, som av motionärerna anförts till stöd för de sålunda gjorda framställningarna, tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet.

Förevarande proposition ävensom ovannämnda motioner, med undantag för den av herr Ström väckta, hava i vad de icke angå pensionsväsendet och icke röra under jordbruksdepartementet lydande ärenden, remitterats till statsutskottet. Under hänvisning till att riksdagen på statsutskottets hemställan redan anvisat medel till krigstidshjälp till under jordbruksdepartementet icke lydande befattningshavare ävensom godkänt vissa allmänna grunder för krigstidshjälp utgående beträffande vissa befattningshavare i statens tjänst får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt med avslag å samtliga ovannämnda i ämnet väckta motioner i vad desamma röra under jordbruksdepartementet lydande ärenden och skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, besluta, att

a) för beredande under år 1916 av krigstidshjälp åt under jordbruksdepartementet lydande befattningshavare i enlighet med av riksdagen för krigstidshjälp utgående beträffande vissa befattningshavare i statens tjänst godkända allmänna grunder

dels å extra stat för år 1917 anvisa såsom förslagsanslag under nionde huvudtiteln 5,000 kronor,

dels ock såsom tillägg till de av riksdagen bestämda driftkostnaderna under år 1917 för statens domäner förslagsvis uppföra ett belopp av 153,000 kronor;

b) medgiva, att erforderligt belopp må för ändamålet av Kungl. Maj:t under år 1916 förskjutas av tillgängliga medel.

Stockholm den 5 juni 1916.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: Hrr greve Hamilton, Petersson, P. Alfred, Fahlén, Holmquist, Lindblad, Linders, Öberg, Nilsson i Linnås, Lundström, Barthelson, Ingeström, friherre Hermelin, Fagerlin, Hage och Norin.